

□ Dominique Sluijsmans & Luc Sluijsmans

Examineren 3.0

Heeft u een zoon of dochter die binnenkort 16, 17 of 18 jaar wordt? Dan ziet het behalen van zijn of haar rijbewijs er anders uit dan u misschien in gedachten hebt. Het CBR (Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen) heeft namelijk besloten dat examenkandidaten per 2016 gebruik mogen maken van alle moderne snufjes die de auto biedt. Het was al toegestaan de navigatieapparatuur te gebruiken, maar nu mogen ook parkeersensoren, achteruitkijkcamera en dodehoekpiepers worden ingezet. Het nog altijd gevreesde theorie-examen blijft vooralsnog overeind.

De nieuwe technologie heeft de laatste jaren ook in het onderwijs en het examineren een vlucht genomen. De meningen en onderzoeksresultaten over de wenselijkheid hiervan lopen sterk uiteen, maar zeker is dat de invoering van technologische middelen een mate van onomkeerbaarheid kent. Zo wordt een aantal examenonderdelen in het vmbo in digitale omgevingen afgenomen en wordt geëxperimenteerd met digitaal examineren in de Tweede Fase van het voortgezet onderwijs. Ook maakt technologie het mogelijk te werken met een rijkere set aan toetsvragen, zoals beelden, animaties en simulaties. Deze ontwikkeling van 2D- naar 3D-toetsen kan bijdragen aan een betrouwbaarder en meer valide oordeel over de ontwikkeling van leerlingen en studenten.

Hoewel eigentijdse technologie kansen creëert voor de wijze van examinering, zien we tegelijkertijd hoe krampachtig en resoluut deze technologische realiteit uit het examenlokaal wordt geweerd. Zo hebben enkele hogescholen in het examenreglement opgenomen dat Smartwatches bij toetsafname niet zijn toegestaan. Sommige scholen overwegen zelfs het plaatsen van wifi-onderdrukkers in tijden van examens.

Gezien deze paradoxale ontwikkeling is het van belang zorgvuldig te (blijven) onderzoeken hoe de onbeperkte toegang die lerenden dankzij hun 'devices' hebben tot informatie maar ook tot elkaar, optimaal kan worden benut om examenkwaliteit te versterken. Daarbij zien we examinering 1.0 als een eenzijdige doch zeer gedegen 'one size fits all' wijze van toetsing gericht op diepgaande beheersing van cognitieve leeruitkomsten. Bij examinering 2.0 wordt het toetsen verder verankerd in de visie op leren, waarbij meer aandacht komt voor formatieve toetsing en het beoordelen op maat. Examinering 3.0 richt zich vervolgens op het ontwerp van slimme,

effectieve, interactieve en dynamische toepassingen van toetstechnologie, die in lijn zijn met eisen die in de toekomst aan studenten en leerlingen worden gesteld.

De kunst zit in het verweven van examineren 1.0, 2.0 en 3.0. Te zoeken naar een gezonde mix tussen examineren mét high-tech - bijvoorbeeld door de inzet van de Smartwatch om aan te tonen dat je informatie betekenisvol kunt vertalen naar kennis - en het examineren zónder high-tech - bijvoorbeeld in een mondelinge examinering waar je alleen 'jezelf' tot je beschikking hebt. Om tot deze mix te komen is ontwerpdenken nodig: Waartoe leiden we leerlingen en studenten op? Wat zijn de doelen die we met hen nastreven? Welke stimuli geef je studenten om de juiste responses te krijgen? En welke (technologische) bronnen en tools mogen zij daarbij gebruiken?

Hoe slim de nieuwe (achter)volgsystemen ook zijn, het blijft essentieel eerst vast te stellen welke leerdoelen centraal staan, waarom deze centraal staan en dan pas na te denken over (toets)vormen waarmee kan worden bepaald of deze leerdoelen zijn behaald. En net zoals je een jong volwassene niet meer voorbereidt op het rijden in een auto zonder alle gadgets in verkeerssituaties van 50 jaar terug, bereid je leerlingen en studenten nu anders voor op de hun toekomstige sociale- en arbeidsleven. Daarbij is het soms buitengewoon effectief om een lerende de digitale snelweg op te laten gaan om leerdoelen in razend tempo met alle beschikbare middelen te laten bereiken. Maar daarnaast blijft het noodzakelijk - misschien vaker dan we ons nu realiseren - de lerende de onverharde ventweg vol persoonlijke en professionele (val)kuilen te laten berijden. En dan zit er niks anders op dan stapvoets te rijden.

Dominique Sluijsmans, Zuyd Hogeschool
Lector Professioneel Beoordelen; dominique.sluijsmans@zuyd.nl

Luc Sluijsmans, SLO
Curriculumontwerper; l.sluijsmans@slo.nl

We vonden het een eer om dit jaar op deze plek het afgelopen jaar de gastcolumn te verzorgen. Via ons twitteradres blijven wij onze (onderzoek)ideeën over curriculum- en toetsontwerp met u delen.